

VNS 3/2026 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta 2027–2030
Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnalle

Kirjoita tähän

1 Yleistä

EK:n näkemyksen mukaan julkisen talouden suunnitelma perustuu realistiseen talouskuvaan ja ennusteeseen.

Suomen julkisessa taloudessa on edelleen huomattava ja aiemmasta kasvanut pitkän aikavälin epätasapaino ennen kaikkea puolustus- ja korkomenojen voimakkaan kasvun sekä heikon talousympäristön vuoksi.

Finanssipolitiikan maltillinen viritys on suhdannenäkökulmasta ymmärrettävä, mutta EK:n näkemyksen mukaan kevään kehysriihessä olisi tarvittu vahvempia kasvutoimia verotuksessa, vienninedistämisessä ja investointiympäristön kehittämisessä. Tehdyt pienemmät kasvuratkaisut kuten kotitalousvähennyksen korottaminen, puhtaiden investointien verohyvityksen jatkaminen ja korjausrakentamisen vauhdittaminen ovat kuitenkin oikeansuuntaisia.

2 Kansantalouden ennusteura

Talousarvioesityksen pohjana oleva valtiovarainministeriön uusi **talousennuste on kokonaisuutena perusteltu ja uskottava**. EK pitää ensiarvoisen tärkeänä sitä, että julkisen talouden suunnitelma pohjautuu riippumattomaan ennusteeseen.

Ennusteen mukaan Suomen talous elpyisi kuluvana vuonna, mutta aiemmin ennustettua maltillisemmin johtuen kansainvälisen talouden voimakkaasti kasvaneista riskeistä.

Kansainvälisen talouden toimintaympäristö on tällä hetkellä poikkeuksellisen epävakaa. Kuluvan vuoden aikana erityisesti sota USA:n ja Iranin välillä on kasvattanut riskejä koko maailmantaloudessa. Pohjalla on myös kauppapoliittisen toimintaympäristön nopea muuttuminen.

Ennusteen julkistamisen jälkeen saadut **ennakkotiedot talouden kehityksestä vuoden 2026 ensimmäisellä neljänneksellä olivat huomattavan myönteiset** ja selvästi VM:n ennusteuraa paremmat. Mikäli ennakkotietoja ei tarkisteta voimakkaammin alaspäin, kasvuennusteen ylittäminen myös koko vuoden 2026 osalta on jopa varsin todennäköistä.

Uusimpien yrityskyselyiden eteenpäin katsova data kertoo epävarmuuden kasvaneen myös yrityskehityksessä, mutta yritysten odotukset

lähikuukausien tuotantokehityksestä ovat edelleen myönteiset. Tämä tukee VM:n ennusteen mukaista tai sitä vahvempaakin kasvunäkymää. Tiedot kuluttajakäyttäytymisestä ovat osin ristiriitaiset: vähittäiskaupan myynti on kääntynyt selvään kasvuun, mutta kyselyissä suomalaiset kuluttajat ovat epävarmoja.

Suomen julkinen talous on voimakkaan alijäämäinen koko suunnitelmakauden. Alijäämää ovat kasvattaneet aiemmista suunnitelmista erityisesti talouden kasvunäkymän heikentyminen sekä mm. puolustusmenojen lisäkasvuun varautuminen suunnitelmakaudella.

EK huomauttaa, että valtiovarainministeriön ennuste ottaa huomioon vain **tehtyjen politiikkatoimien välittömät vaikutukset eikä niiden pidemmän aikavälin vaikutuksia esimerkiksi kasvuun ja työllisyyteen**. Näin ollen esimerkiksi viime vuosina tehtyjen kasvu- ja työllisyystoimien myötä on olemassa positiivinen riski siitä, että kasvun käynnistyessä se voi olla ennustettua nopeampaa. Tämä näkyisi vastaavasti myös pienempinä alijääminä ja ennustettua suotuisampana velkasuhteen kehityksenä.

3 Talous- ja finanssipolitiikan linja

Suomen julkisen talouden velkaantuminen on jatkunut finanssikriisin jälkeen jo kohta 20 vuotta voimakkaana. Velkataso on noussut keskeisiin verrokkimaihin nähden huomattavasti, eikä se ole vuosina 2023–2025 tehdyistä sinänsä merkittävistä tasapainotustoimista huolimatta kääntymässä kestäväälle uralle.

Julkisen talouden rakenteellinen epätasapaino on syventynyt, koska puolustusmenojen nousupaine on suuri ja pitkäaikainen. Lisäksi julkisen velan korkomenojen kasvu on vuodesta 2022 lähtien huomattavaa jo melko korkeaksi nousseen velkatason vuoksi.

Ilman puolustusmenojen voimakasta lisäystarvetta sekä korkokulujen kasvua Suomen julkisen talouden alijäämä kuroutuisikin jo tehdyillä toilla merkittävästi kapeammaksi 2020-luvun loppua kohti ja velkasuhde taittuisi jo lähivuosina selvään laskuun. Kokonaisuus huomioon ottaen on kuitenkin ilmeistä, että tavoite velkasuhteen vakaantumisesta, saati sen taittumisesta laskuun, ei toteudu vielä tällä hallituskaudella.

Suomen luottoluokituksen lasku sekä joutuminen EU:n liiallisen alijäämän menettelyyn ovat selkeitä muistutuksia siitä, että julkisen talouden pitkäjänteistä tasapainottamista on jatkettava samalla, kun talouskasvun vauhdittamiseen on panostettava.

Suomessa ollaan ottamassa käyttöön **uusia finanssipolitiikan ohjausmekanismeja** sekä EU-sääntelyyn että kansalliseen finanssipolitiiseen lakiin liittyen. Näiden tavoitteena on velkaantumisen saattaminen pitkällä aikavälillä kohti kestävästä pohjoismaista tasoa.

Erittäin tärkeä osa toimivaa finanssipolitiikan ohjausta on **laaja poliittinen sitoutuminen** terveen taloudenpidon tavoitteisiin. Tämän takia EK pitää erittäin tärkeänä, että syksyllä 2025 saavutettiin laaja parlamentaarinen sopu julkisen talouden tavoitteista ja ohjausmekanismista.

Hallituksen mukaan talous- ja työllisyyskasvun vauhdittaminen on tärkein keino julkisen talouden vakauttamiseksi. EK kannattaa vahvasti kasvua tukevia päätöksiä. Uusien kasvutoimien kokonaisuus jäi kevään 2026 kehysriihessä kuitenkin melko pieneksi viime vuoden puoliväliriihen merkittävien veropäätösten jälkeen. EK:n näkemyksen mukaan kevään kehysriihessä olisi tarvittu vahvempia kasvutoimia verotuksessa, vienninedistämisessä ja investointiympäristön kehittämisessä.

Hallitus linjasi aiemmin hakevansa tarvittaessa lisää sopeutustoimia, mikäli julkisen talouden tavoitteet eivät olisi toteutumassa. Kevään kehysriihessä päätettiin eräistä säästötoimista, mutta pitkän aikavälin julkisen talouden tasapainotuksen näkökulma olisi voinut puoltaa jossain määrin voimakkaampaa julkisen talouden tasapainotusta jo kuluvana vuonna tehtävillä päätöksillä. Suhdannenäkökulmasta on kuitenkin ymmärrettävää, että **finanssipolitiikan viritys pidetään vielä maltillisena** heikon ja epävarman kasvunäkymän tilanteessa.

Velkaantumisen pitäminen hallinnassa ja EU:n talouspolitiikan pelisääntöjen mukaisena, saati sen painaminen kohti muita Pohjoismaita, vaatii seuraaviltakin hallituksilta merkittäviä sopeutustoimia. Sopeutustoimien valinnassa on tärkeää kiinnittää huomiota niiden talouskasvuvaikutuksiin ja huolehtia samalla talouden kasvuedellytysten vahvistamisesta.

4 Eräitä yksityiskohtaisia huomioita kehysriihen päätöksistä

EK korostaa, että kehysriihessä olisi tullut tehdä vahvoja päätöksiä vienninedistämisessä. Suomen tavoitteena tulisi olla kaikilta osin muiden Pohjoismaiden tasolla vienninedistämisen työkaluissa ja palveluissa. Suomalaisten innovaatioiden kaupallistamisessa ja kansainvälistämisessä on pullonkauloja, joiden avartamisella olisi saavutettavissa merkittäviä taloudellisia ja yhteiskunnallisia hyötyjä.

Esimerkkeinä pienistä, mutta kustannustehokkaista vienninedistämistoimista ovat kansainvälistymistä tukevat messuavustukset, jotka olisi tullut ottaa uudelleen käyttöön. Samoin innovaatiomäärärahoihin ja

esimerkiksi matkailun edistämisen panostuksiin tehdyt leikkaukset olisi tullut korjata.

EK pitää kehysriihessä tehtyjä päätöksiä nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämiseksi hyvin kannatettavina.

Kohdennetut toimet rakennusalan suhdanneluonteiseksi tukemiseksi ja asuinrakennusten energiatehokkuuden parantamiseksi ovat myös myönteisiä.

Hallituksen päättämä kotitalousvähennyksen korottaminen on samoin myönteinen muutos, sillä vähennykseen toteutettu merkittävä leikkaus on vaikuttanut erityisesti työllistävien kotitalouspalveluiden kysyntään. EK kuitenkin toteaa, että hallituksen veropolitiikka on tältä osin ollut valitettavan poukkoilevaa.

Puhtaiden investointien verohyvityksen jatkaminen on erittäin kannatettavaa, sillä Suomessa on pitkälle tulevaisuuteen asti merkittävä investointipotentiaali puhtaissa investoinneissa.